

Oponentský posudek na diplomovou práci:

Lucie Blumentálová: Sociální komunikace. V aplikaci na vybranou skupinu mládeže

Diplomová práce Lucie Blumentálové se věnuje tematu sociální komunikace a skládá se ze dvou částí: teoretické a empirické. Bohužel tyto části nejsou propojeny v jeden koherentní celek a práce tak působí dojmem dvou samostatných celků, svázaných do jednoho výtisku.

Cíl práce je definován poměrně vágním způsobem: „strukturovat téma sociální komunikace“ (s. 8). Popravdě řečeno jsem neměl na začátku čtení tušení, co si mám pod tímto vyjádřením představit, co mám jako čtenář od textu v souvislosti se sociální komunikací očekávat. Bohužel, bližšího upřesnění autorčina záměru jsem se v textu nedočkal. Součástí definice cílů je pak také konstatování, že druhá část se zaměří na analýzu komunikace specifické skupiny mládeže na Kolínsku, což je sice určení konkrétnější, nicméně zase chybí jakékoli zdůvodnění toho, proč a jak má tato část rozvíjet a navazovat na část první. Ani v jednom případě také není uvedeno jaký má být záměr, účel přínos, poznání..., k čemu tedy vlastně každá z částí (a notabene potom diplomová práce jako celek) má být. Tomu odpovídá také povaha závěru, který je veskrze shrnutím obsahu práce, nikoli konkluzí poznání, jehož by mělo být v každém odborném pojednání dosaženo.

V souladu s dvoukolejností diplomové práce si dovoluji posudek také strukturovat v tomto duchu.

Má-li úkol „strukturovat téma sociální komunikace“ znamenat: vyhledat a vypsát všechny zmínky o sociální komunikaci v přehledové literatuře a shrnout jednotlivé klasifikace, které se v ní při zkoumání tohoto jevu objevují, pak autorka zřejmě dosáhla cíle. Musím však předeslat, že takovýto cíl a koneckonců ani způsob jeho naplnění mi pro kvalitní diplomovou práci nepřipadá dostatečný. Není mi jasné, v čem je přínos práce, která prakticky všechny informace v teoretickém úvodu přebírá z přehledových publikací jiných autorů, nemá žádný svůj meritorní cíl, žádnou originální konceptualizaci tematu, neosahuje žádnou diskusi ať už mezi koncepcemi samotnými nebo mezi autorkou a některými přístupy. Teoretická část práce pouze klade jednotlivé informace za sebe v evidentní snaze nevynechat jediný možný kontext, v němž se s tématem sociální komunikace lze setkat (typicky kap. 3. a následně dále...), dokonce neopomene zcela vážně upozornit na to, že komunikací nejsou myšleny silnice a železnice a že sociální

komunikace neprobíhá mezi stroji. Nedostatek v podobě toho, že teoretická část práce je v podstatě pouze rešerší tematu v odborné literatuře, je pak dále prohlouben povahou používané odborné literatury. Ve zdaleka ne nepodstatné části se jedná o přehledové publikace, učebnice, a co je vůbec nejhorší, velmi často dokonce o slovníky! (byť Velké..., sociologické...) Je příznačné, že počínaje 4. kapitolou autorka již bez ostychu čtenáře hned v úvodu informuje o tom, ze kterých učebnic následující klasifikace přebírá.

Těžko říci, zda důsledkem nebo přirozeným průvodním jevem tohoto přístupu je pak skutečnost, že autorka mnohokrát a někdy dokonce opakovaně čtenáři předkládá naprosto základní, obecné a triviální informace, jejichž uvádění rozhodně není hodno odborného textu na úrovni diplomové práce (pro ilustraci: uvádění toho, co je to psychologie nebo sociální psychologie na s. 19, informace o tom že člověk jako jediný živočišný druh ovládá jazyk na s. 33, že „zvířata spolu nemluví, pouze se instinktivně chovají“ na s. 34, že lidé dnes nemusejí vysílat posly, ale mohou si zatelefonovat na s. 43, a tak dále a tak podobně prakticky na každé straně práce...

Jediný autorčin vlastní vklad se mi podařilo najít u několika poněkud emocionálně podbarvených výroků na adresu mládeže, které (zdá se) nemají oporu v literatuře ani v provedených průzkumech. Bohužel, tyto úryvky dojem z práce nevylepšují: „Většina mládeže je vulgárnější než bývala dříve.“ (s. 37); „...Jak můžeme po dětech chtít, aby se slušně vyjadřovali, když kolem sebe slyší spoustu nepřístojných slov. Jak se mají chovat slušně, když neví, co to znamená, když ani v rodině nefungují pravidla slušného chování...“ (s. 50) [pravopisná chyba ponechána v původním znění]; „...Ale měl by si [člověk] uvědomovat, že vždycky existuje v reálném světě a musí participovat mezi reálnými lidmi.“ (s. 58).

Přimhouřím-li oko, za systematicčnost rešeršní práce diplomantky, lze za tuto část diplomové práce navrhnout hodnocení dobře.

Empirická část se věnuje konkrétnímu výzkumu sociální komunikace mládeže na Kolínsku, což je bohužel téma, které autorka nikde v předchozím textu hlouběji nerozpracovává. Nevěnuje speciální pozornost (nad rámec součásti uváděných klasifikací) ani sociální komunikaci mládeže, ani generačním nebo technickým změnám v podobě sociální komunikace, a to ani v teoretických reflexích, ani v dosud prováděných průzkumech. Pokud by si čtenář nepamatoval, že mu výzkum mládeže autorka v úvodní kapitole slíbila, vůbec by neměl tušení, že jej po teoretické části očekává právě toto. Nicméně také v případě vlastními silami realizovaného dotazníkového šetření autorka předvádí smysl pro systematickou práci. Zvládnutí průzkumu po metodologické stránce je v každém případě třeba ocenit.

O to více je pak škoda, že v rovině analýz zůstala diplomantka leccos dlužna: např. statistickými nástroji neověřuje rozdíly mezi porovnávanými skupinami, neanalyzuje

časové údaje pomocí vhodných měr polohy, které by byly zejména pro porovnávání mnohem názornější, některé závěry učiněné na základě výsledků průzkumu jsou diskutabilní: „Potěšující může být to, že někteří uvedli, že netráví žádný čas na chatu/skypu.“ (s. 79) Obzvláště velká škoda pak je, že autorka svou nepochybně náročnou empirickou aktivitu nezakomponovala do důkladně předpřipraveného teoretického podkladu.

Druhou část práce bych mohl hodnotit jako velmi dobrou.

Vyjdou-li z navržených hodnocení, měl by se celkový výsledek práce nacházet přesně mezi hodnocením velmi dobře a dobře. Nicméně celek zdaleka není pouhou sumou částí a diplomová práce, stejně jako každý jiný odborný text, musí mimo jiné tvořit kompaktní celek. To je jedno z jeho klíčových kritérií, jehož naplněním diplomat/ka předvádí schopnost uceleného zpracování vybraného sociálního jevu, nikoli jen technické dovednosti v podobě rešerše literatury a praktické aplikace výzkumných metod. Naprostá nepropojenost částí proto výslednou známku od hypotetické průměrné hodnoty výrazně posouvá k horšímu hodnocení.

Diplomovou práci Lucie Blumentálové navrhuji hodnotit jako dobrou v případě úspěšně vedené obhajoby; v opačném případě netrvám na jejím kladném výsledku.

Jiří Vinopal, 23. 5. 2012